

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Friderici Iacobi Beyschlagii, Gymnasii, quod Halæ Suevorum est, Adiuncti, & ad ædem S. Mich. Archangeli Catechetæ extraordinarii, Sylloge Variorum Opusculorum

(Programmatvm, Orationvm, Epistolarvm, Poematvm, Dissertationvm, Aliarvmqve Observationvm ...)

Fascicvlos I.II.III.IV.V. Ab Annis MDCC.XXVII.M.DCC.XXVIII.M.DCC.XXIX. Editos, Complexvs. Cvm Indice Triplici.

Beyschlag, Friedrich Jakob

Halae Suevorum, M.DCC.XXIX

VII. Brevis & succincta commentatio de vita meritis & scriptis Martini Hankii, [...]

urn:nbn:de:gbv:45:1-16134

ptorem quondam tuum nunquam sine laude commemorandum, ibi vocas, unde in mentem mihi venit eorum, quæ ego olim de Viro illo eruditissimo in privatum usum collegi. Vale, VIR doctissime, gloriaque tua dignissime, ac favorem benevolentiamque tuam mihi semper integram conservare, atque me minus recte hic sentientem meliora docere, ne dedignare. Scrib. Halæ in Svevia, exeunte M. Martio, A. Ch. M. DCC. XXVII.

VII.

Brevis & succincta commentatio de vita meritis & scriptis

MARTINI HANKII,

Rect. Gymn. Elis. Vratislav. olim celeberrimi, ex *Observationibus variorum Virorum eruditorum, hinc inde dispersis, collecta & in hunc ordinem redacta.*

Quæ Analectorum vicem ad Monumentum, M. Hankio, à dignissimo eius Successore Gottlob Krantzio erectum, obtinere potest.

AD LECTOREM.

Martinus Hankius, Anno huius Seculi nono VIII. Cal. Maii. rebus humanis exemptus est,

Mart. Hankii, Rect. Gymn. Elis. Vratislav. 143
est, eodemque anno Cel. Gottlob Krantzius insi-
gne monumentum ipsi erexit, quo vitam & me-
rita eius egregie enarravit. Ex eo Elogium Han-
kii iam A. 1709. p. 331. seqq. in Act. Erud. se
inseruisse, ipsi fatentur Celeberrimi illorum Col-
lectores, p. 287. A. 1718. quo ipso in loco etiam
docent, laudatum Hankii monumentum Kran-
tzianum exhiberi quoque inter ipsius Mart. Han-
kii monumenta pie defunctis olim erecta, & à
doctissimo Auctoris filio, Gotofredo Hankio, in unum
volumen collecta; editaque Vratislavia & Lipsia
1718. 4. quorum recensio extat in Act. Erud.
loco paulo ante citato. Hinc merito actum agere
videri possem, quando levem hanc commentatio-
nem in publicum audeo protrudere. Sed uti in-
stitutum meum, in fine proxime precedentis
Diss. Cel. Krausio exposui, ita eruditissimi Stollii
consilium, quod suppeditat in præf. Hist. Erud. in
auctiore editione, etiam quoad tenuem hanc opel-
lam, secuturus, breviter occasionem indicabo,
quæ me ad scribendam hanc commentationem im-
pulsit. Quinque iam effluxerunt anni, cum Altorfii
Noricorum, in qua florentissima eruditionis sede
literarum tunc studiis operam dedi, quod & oratio
illa, quæ Sect. V. exhibita fuit, testatur, volu-
men quoddam variarum Diss. Acad. in manus meas
incideret, inter quas erat una de Simulatione &
Dissimu-

Dissimulatione, Jenæ, 1656. Peeside M. Mart. Hankio nostro habita. Quam cum cupide perlustrarem, memor eorum, quæ ab ipso Hankio in charactere animi sui, postea exarato, qui in Pinacotheca Lipsiensis P. XXXI. p. 493. sq. extat, de se his ipsis verbis scripta, diu ante legi. „Occultandis, inquit de se ipso, aptissimus, quoties „occasio requirebat, solerter invenire poterat modos, quibus & vera dissimularet, neque falsa proferret: Occasio mihi hinc subnata est, nonnulla colligendi, quæ ad vitam Hankii uberius pernoscendam, pertinerent. Sed nescio quomodo, infelici certe fato, nihil de Krantziano monumento, ne fando quidem perceperam, licet in ea, quæ de Hankio memoriæ prodita essent, studiose inquirerem. Inde originem traxit, postquam ipse, cupiditati meæ & amoris in merita Hankiana singulari satisfacturus, quædam conscribere cœpi, præsens qualiscunque commentatio, scripta (verissima loquor,) diu ante, quam de Krantzii præclara hic præstita opera aliquid resciscerem. Quid? quod nec ipsum Elogium Hankii, quod Acta Erud. sistunt, tum notum mihi erat. Neque vero pœnituit me postea huius operæ, cum mirum fere ubique consensum deprehendi inter ea, quæ ipse collegi, privatim in usum, & illa, quæ deinceps ab aliis luculenter de Hankio exposi-

ta

ta reperiri. Cunque insuper nonnulla congesta à me videam, qua alibi non leguntur, locum autem hic non incongruum invenire posse videntur: visum hinc est mihi, ea sub *Analektorum* nomine, ad monumentum Hankii Krantzianum, (quod primas hic utique tenet, adeoque semel pro semper ad illud provocare lubet) pace quidem *Virorum Celeberrimorum*, ad quos ea res cum primis pertinet, in hoc fasciculo exhibere, etsi nec ipsum titulum omittendum duxi, quem qualicumque huic opellæ primum indidi; ceterum benevoli lectoris humanitatis quicquid huius est, modeste commendo, magnopere eum rogans, ut nihil aliud de me habeat persuasum, quam me publicum hic mee, quam à pluribus annis erga insignia Mart. Hankii merita fovi, & adhuc foveo, venerationis documentum exhibere voluisse.

§. I.

M. MARTINVS HANKIVS, Vir doctissimus, & passim in scriptis doctissimorum Virorum laudatus ac celebratus, lucem adspexit Anno 1633. XV. Cal. Mart. Bornæ, loco haud procul à Vratislavia distante; Patrem habuit Johannem Hankium, Bornensium tum Pastorem, inde autem Vratislaviae

Tomi I. Fasc. I. K via

viæ ad D. Barbaram (a) Eccleſiaſtem; Matrem Agnetam Pittichiam, Martini Pittichii, Fulſteinensium in Ducatu Carnoviensi Paſtoris filiam, matronam virtutibus ſequiorem ſexum decentibus ornatiffimam.

vid. Elog. Mart. Hankii in Act. Erud. 1709.

*M. Jul. p. 331. conf. tamen vitam Ge. Frantz-
kii per Cl. Ackerum cap. IX. p. 69. & 71.*

Subſcriptio Dedic. Hankiani lib. de Rom. Rer.

Script. Nov. Lit. Hamb. 1709. p. 373.

Pater cum ſtudiis filium confecraſſet, eum Vratiſlaviam miſit, ubi literarum humaniorum fundamenta iecit, breviſſe deinceps in bonarum artium ſtudiis tantos fecit progreſſus, ut Jenam, ad ulteriorem ingenii cultum capeſſendum, a Patre ablegaretur. Hoc ipſo in loco philoſophicis primo, mox Theologicis ſtudiis operam navabat feliciffimam. (b) *vid.*

(a) M. Iohannis Hannke, Eccleſiaſtis Vratiſlaviensis, carmen in obitum Ge. Frantzkii legitur in huius vita ab Ackero edita, Cap. XI. p. 84. 85. Huic ipſi quoque Parenti ſuo librum de Romanarum rerum Scriptoribus dedicaturus erat noſter, ſi fata eo uſque illum ſuperſtitem ſervaffent. *vid. Dedicatio illi libro ab Hanckio noſtro præmiſſa.*

(b) Profefſores quorum opera Vratiſlaviæ & Jenæ uſus eſt, recens. in Act. Er. 1709. p. 332.

vid. Part. 1. Bibl. Novæ Halens. pag. 82. Lex. Erud. quod cum præf. Ill. Menckenii prod. ibique citati Scriptores. Elog. in Act. Erud. l. c. p. 332. Hankius Dedic. Lib. de Rom. Rer. Script.

§. 2. Quo anno Jenam adierit, adhuc mihi non constat. Observandum tamen ibi Anno 1654. M. Oct. sub præsidio *M. Johannis Hannkii* (c) Silesii, disputationem Logicam de Prædicatione essentiali & accidentali, defendisse Jacobum Helmannum, Polonum; nostrumque *Martinum Hannkium* Respondenti, quem amicum & Contubernalem conjunctissimum in subscriptione vocat, elegantes hos versus ingenii felicissimi indices, gratulationis causa adiecisse, qui inter complura alia Carmina gratulatoria, a Studiosis Helmanno oblata, ultimum locum occu-

K 2

panc

(c) Hic. Ioh. fuit Frater nostri Martini; ordin. Philos. Jen. Adiunctus, postea Waldeburgensium in Dynastia Schœneburgensi Pastor ac Superintendens, vid. Elog. Hankii in Act. Erud. p. 332. vid. porro de eo Act. Er. 1708. April. p. 184. Io. Hannke Superint. Waldenburgensis epicedium in Ge Frantzkius, legitur in vita Frantzkiil. c. p. 85. Quem ipsum Frantzkius Hankius affinem optimum & Patronum suum appellat, in præf. Lib. de Rom.

pant, ex quibus forte colligi potest, Hankium tum temporis Jenæ non admodum diu vixisse, ex quo Vratislavia eo pervenit. Versus vero iuvat ipsos huc transcribere, quippe ex quibus patet, eum honorem Poëtæ Laureati Cæsarei non indigne postea natum esse.

Edere virtutis specimen, Helmanne, videris,

Dum sectanda Tibi semper honesta putas.

Edere doctrinæ specimen, Helmanne videris,

E cathedra bene dum differis atque doces.

Illud Te probat esse bonum, pars maxima nostræ

Pectoris; hoc Logicum Te probet esse bonum.

In subscriptione Mart. Hannkii sicut & Frater eius in titulo Diss. per duplex n. nomen suum expressit, quod deinde per simplex scripsit.

§. 3. Quantam diligentiam in variis studiis, per hoc ipsum spatium, quo Jenæ commoratus est, adhibuerit, quantamque inde doctrinam sibi paraverit, id documento esse potest, quod intra annum 1654. & 1656, summos in Philosophia honores adeptus sit, atque Laurea Poëtarum condecoratus fuerit.

Quo

Rom. Rer. Scriptor. cuique A. 1659. d. 15. Jan. mortuo parentavit; vid. orationes Hankii n. l. p. 1. — 58. Ackerus in vita Frantzki p. 7. 10. 199. 44. 47. 51. 64. 73. Act. Erud. l. c. p. 332

Quo præcise anno hæc illius eruditioni ornamenta collata sint, hucusque non reperire licuit, saltem ante annum 1654. ista ei non obtigisse, ex modo citata M. *Joh. Hankii* Diss. & versibus ab ipso adiectis conicio, quorum quippe subscriptio neque characterem honoris Philos. qui per M. indicari solet, adjectum habet, sed solum nomen MART. HANKE Silesius, refert; neque Literas P. L. C. alias tamen semper addi solitas. Præterea, id quod & paullo ante iam monui, illius carmen gratul. ultimum omnium occurrit, quod inter prima poni debuisset, & Carmini alius Magistri Martersteckii, Gothani, vel subiungi vel præponi, si quidem noster *Hankius* eo tempore iis honoribus Academicis ornatus fuisset, conf. infra §. 16. in fine.

Vid. Dissert. num. 2. allegata, & carmina in fine adiecta.

§. 4. Anno 1656. vero, M. Decembr. nostrum iam iam Magistrum & Poetam Cæsareum fuisse, ex quadam eius doctissima Disputatione, quam præliminarem vocat, de Simulatione & Dissimulatione, quam d. 3. Dec. sub eius præsidio, in Acad. Salana, dicto anno 1656. defendit Matthias Mullerus, Wer-

tera-Westphalus, liquido apparet. In ea si-
quidem expressa hæc verba leguntur: Præ-
sīde M. MARTINO HANNKIO, POETA CÆSAR.
Agemus de ea infra, quando de charactere
animi eius, ipsiusque scriptis nonnulla com-
mentabimur. Nunc id saltem indicamus,
ex ea eruditionem ipsius, quam in flore
ætatis iam sibi acquisivit, satis elucere, il-
lamque ætatis anno vigesimo tertio ab ipso
fuisse conscriptam.

*Legatur ipsa Dissert. de Simul & Dissimula-
tione Jenæ hab. 1656. conf. Act. Er. 1709.
p. 332.*

§. 5. His aliisque eruditionis specimini-
bus, quis olim esset futurus, satis indicavit,
quæ, tantum abfuit, ut in obscuro Hankium
latere paterentur, ut ab illo tempore Genero-
si Equitis Gedeonis Wangenheimii studiis &
vitæ moderandæ præficeretur; deinde à Sere-
nissimo Duce Gothano, ERNESTO PIO,
ad Physicam, Ethicam, Politicam Historiam-
que docendam, Gotham evocaretur.

*vid. Præf. Hankii de Rom. Rer. script. Elog.
Hankii in Act. Er. 1709. p. 332. & Lexic.
Erud. cura Ill. Menckeni. Lex. Hist. in App.*

§. 6. Hoc in munere tantam adhibuit
dexteritatem, ut fama ipsius non intra eius
urbis

urbis terminum se contineret, sed aliarum etiam civitatum viri eruditi virtutem ipsius admirarentur. Siquidem Vratislavienses ipsi hunc suum Civem & olim Scholæ suæ alumnus expetebant, atque veluti iure quodam nunc doctrinæ, cuius apud se fundamenta iecisset, fructus & quasi usuram repetebant. Hinc evocabant eum An. 1681. Gotha Vratislaviam, eique munus Professoris Philosophiæ Practicæ, Historiarum & Eloquentiæ demandabant, quo peregre defunctus, An. 1670. Bibliothecæ Elisabethanæ curam habere iubebatur, cuius ipsius Gymnasii Pro-Rector An. 1681. constitutus, tandem A. 1688. Rectoris, Scholarumque Evangelicarum Inspectoris Provinciam est adeptus, quibus muneribus summo studio, dexteritate, magnaque sui nominis fama & celebritate, usque ad beatum suum obitum, præfuit.

vid. Dedic. & Præf. Hankii de Rom. Rer. script. Act. Er. 1709. p. 332. & ex eo Lex. Hist. Basil. Lex. Erud. Germ. Corrige ergo nonnulla in P. 1. p. 82. 83. Nov. Bibl. Halens.

§. 7. Ita cum ætate gravis, doctrina famaque clarus ubique esset, postquam quinquaginta annis scholarum usibus inservisset,

tandem An. 1709. VIII. Cal. Maii, ætat. 76. fato suo est perfunctus, Vratislaviae. Vxorem habuit Theodoram, Fechneriana stirpe ortam, cum qua præter duas filias, totidem filios genuit, quorum alter Godofredus, Theologus & Vir celeberrimus, ni prorsus fallor, adhuc est in vivis. Conf. Act. Er. 1718. p. 287. Eum quoque in his *Analec̄tis* præfatus sum. Ceterum in locum nostri *Hankii* successit Vir doctissimus Gottlob Krantzius, qui hodiernum ei muneri dignissime præest. Conf. infra §. 26. fin.

Vid. P. I. Bibl. Nov. Hal. p. 83 & Ausführl. Bericht von Neuen Büchern; P. VII. p. 737. quo utroque tamen in loco minus recte d. VIII. Maii, ætat. 77. mortuus esse dicitur. P. XXI. Novi librorum Atrii pag. 654. P. LI. p. 232. Elog. Hankii in Act. Erud. 1709. p. 334. Ludov. T. I. p. 843. Hist. Univ.

§. 8. Restat, ut pauca subiungamus de doctrina, famaue B. Viri, quæ tanta fuit, quanta vel doctissimis unquam hominibus potuit obtingere. Excelluit potissimum in re literaria, quam ita habuit cognitam perfectamque, ut eius nomen in Aula quoque Imperatoris Augustissimi LEOPOLDI gloriosissimæ memoriæ, celebraretur. Inde enim factum est, id quod paucissimis
 usu

usu venit, ut ob exquisitam suam librorum
omnis generis notitiam, ab hoc litera-
rum amantissimo IMPERATORE Vien-
nam arcesseretur, ut in celebratissima,
quæ parem fere non habet, Bibliotheca Au-
gusta, nonnullos scriptores, pro sua egre-
gia accuratatione & peritia, in ordinem con-
cinnum disponeret, qua opera feliciter per-
acta Divus LEOPOLDVS ipsi non so-
lum gratiam suam clementissime confirma-
vit, verum & Augustæ Munificentiaè dono,
catena scilicet aurea, atque in insignem lon-
gitudinem extensa, gratiosissime eum orna-
tum, ab se dimitteret.

Vid. P. I. Bibl. Nov. Hal. p. 83. Erudit. Lex.

Germa. Ludovici Hist. univers. T. I. p. 843.

Lex. Hist. Bas. Aët. Er. 1709. p. 333.

§. 9. Huic clarissimo doctrinae ipsius testi-
monio, alia innumera accedunt, quæ sin-
gula hic recensere non vacat. Testantur
de ea re doctissima eius scripta, omnem certe
aetatem latura, quorum recensioem mox
exhibere animus est, modo prius pauca de
reliquis nonnullis, quæ ad vitam eius per-
tinent, circumstantiis dicamus, quæ potissi-
mum ingenio eius animoque cognoscendo
inserviunt, qua occasione licebit simul non-

K 5

nulla

nulla afferre, in quibus luculenta Hankianæ eruditionis subsidiorumque, quibus in studiis suis est usus, documenta animadvertas.

Conf. ea quæ in fine paginæ 492. P. XXXI. novi Libr. Atrii leguntur.

§. 10. Nimirum, quod ad characterem Animi eius attinet, descripsit eum ipse Hankius, ex qua descriptione tum corporis simul, tum animi præcipue, ingeniique eius, habitus aperte cognoscitur. Juvabit tamen nonnulla paullo altius repetere, & qua occasione illam ipsam descriptionem collectores Novi Librorum Atrii acceperint, indicare. Sciendum igitur est, Christianum Rungium, Collegam Gymn. Magdalenei, quod Vratislaviæ floret, meritissimum, An. 1712. Miscellanea literaria de quibusdam ineditis Historiæ Silesiæ Scriptoribus, Olsnæ in 4t. publicasse. In iis inter alia agit de Rhonii Epistolis historicis de Scriptoribus ineditis, qui auctor in Epistola tertia de Franc. Fabri Silesia, sive Sabotho, Carmine Latino celebratissimo, differit. (*Vid. Primitias Silesiacas*) Hinc cum Novi Librorum Atrii Collectores P. XXXI. p. 652. sqq. Rungii Miscellanea recenserent, placuit ipsis simul Carminis

nis

nis illius mentionem iniicere, quod ab his pro inedito, ab aliis pro typis iam expresso venditaretur, cuius diversæ opinionis causa partim insigni exemplaris raritati, partim Dn. Martino Hankio, historiæ patriæ peritissimo esset adscribenda: Hunc enim equidem, aiunt, indicare dictum Carmen An. 1592. Basileæ prodiisse, sed Itinerarii Reusneriani, cui subiunctum id esset, ne minimam (idque dubio procul data opera) mentionem facere. Subiiciunt deinde Collectores notam quandam, in qua observant, ex eo illustre exemplum genii sive indolis *Hankii*, quem longe doctissimum Virum ibi appellant, capi posse, quippe qui ex propria ipsius confessione, consueverit vera dissimulare, & vera tamen loqui; ipsos postea exemplum Carminis, quod ipse *Hankius* possederit, sæpius in manibus habuisse. Addunt porro Reusneri Itinerarium An. 1592. 8. Basil. per Conradum Waldkirch, typis esse expressum, cui in fine subiunctum esset, Ἀποσπασμάτων operis Apodemici seu Hodœporici, de variis variorum Auctorum peregrinationibus totius orbis. Auctuarium nempe Henr. Porsii JC. Iter Byzantinum, Nathan Chytræi Iter Dan-

Dantiſcanū, & Franc. Fabri, Sabothus ſive Sileſia &c. Titulum vero Fabri hunc eſſe: Franc. Fabri, Viri Poetæ optimi, Reipubl. Vratiſlavienſium quondam ſcribæ, Sabothus ſive Sileſia; Dn. *Hankium* primo illius folio ſequens Heneli Diſtichon adſcripſiſſe.

*Nil opus elogio: lectus cuicumque Sabothus,
Ingenium ille Fabri noverit & Genium.*

In fine opuſculi comparere hæc verba: *Explicit opus IX. Annorum; tandemque ſubiectam eſſe explicationem fluviorum Sileſiacorum, quorum in Carmine ipſo fieret mentio, quorum tamen nonnullos, ex. gr. Cirnum, Sigiftam, Lomicum &c. incertos eſſe, ſcribunt, ad ultimum vero eorum adſcripſiſſe Hankium: die Lomnitz ad Habelsw. in comitatu Glaceniſi. Denique paucis adhuc in eadem nota monent collectores, amicum aliquem & Fautorem Lipſienſem, eandem Itinerarii & Sabothi Editionem, nuper exiguo pretio in auctione publica ſibi comparafſe, eamq; omnibus, quibus illam cognofcere volupe eſſet, & oſtendere, & comunicare cum iis, animo promptiſſimo, ſolere.*

vid. P. XXI. Novi Libr. Atrii, p. 658. 659.

*Primitiæ Sileſiæ ſine Franc. Fabri vulgo Kæckritz, Sabothus & Sileſia, libellus diu
pro*

pro inedito habitus, à multis desideratus, & sæpissime descriptus, cui præmittitur Joh. Fechneri programma eiusd. argum. Ex codice MSto cum impresso exemplari diligenter collato excerpfit & usui publico restituit Q. A. T. A. V. A. Lipsiæ 1715. 8. p. 7. nota conf. infra n. 21. Struvius in Bibl. Hist. Cap. XIX. §. XI. p. 528.

§. II. Prolixius paullo hæc inde adduximus, nec tamen sine causa, cum ad ea illustranda, quæ statim subiicientur, maxime! faciant. Nam postea, quam laudati sæpe collectores ea de Hankii indole observassent, contigit, ut aliquo tempore post, nonnemo, recto nomine, literas ad illos exararet, in quibus de illo ipso loco sententiam suam ipsis exponit, putatque, fieri facile posse, ut nonnulli, minus illi quidem bene affecti, sibi persuadent, ea, quæ de Hankii more allata essent, in obtrectationem eius fortassis scripta fuisse; eaque de causa ille amicus characterem animi Hankiani, ab ipso Hankio descriptum, cum illis communicavit; quem cum dicti collectores Atrio suo inserendum esse, existimarent, simul lectores omnes admonent, ne sibi talia imputare præsumant, qui dudum merita & profundam Hankii eruditionem

nem

nem æstimare didicerint, utpote qui totius eruditi orbis plausum & admirationem promeruerit. Imo, addunt, se ipsos existimare, nulli eruditorum incumbere necessitatem, peculiare observationes rerumq; notitiam, multo sæpe studio partam, cum singulis statim communicandi, aperiendique, eamque ob causam nemini facile obtrectandum esse. Interim sibi maximopere gratum accidisse, prædicant, quod hac ipsa occasione character Hankiano potiti essent, qui adhuc maximo studio à compluribus, sed nequicquam, fuisset quæsitus; seque sperare, lectores, ob communicationem huius tam raræ & egregiæ descriptionis, non parvam ipsis gratiam habituros esse.

vid. p. XXXI Novi Libror. Atrii, p. 492. 493.

§. 12. Hanc ipsam ergo descriptionem p. 493. sq. loc. cit. collectores exhibent, quam huc transferre integram, non pigebit:

MARTINI HANKII character Animi sui:

Erat corpore modico, seu longitudinem, seu crassitudinem spectes: facie subpallida, severitatis humanitatisque parem exhibente mixturam, nisi cum inusitator affectuum vel lenitas, vel asperitas redderet uniformem: vigore studiis congruente, qui, cum graciles membrorum
vires

vires caderent, intra mentem stabat, dotibus animi nec eminentibus, neque succumbentibus: ingenio primis annis debili, sed tamen ad ætatis progressum semper magis erecto: cui tarditatem auferebat sedulitas, soliditatem addebat subtilitas. Memoria pollebat in capiendis, retinendis, reddendisque communem in modum prompta: quam præmeditatio promptiorem, hilaritas, ira, cupiditas promptissimam efficiebat. Iudicio gaudebat penetrabili, sed minus expedito; cum in utramque partem rationes, quantum satis, ponderasset, stabili certoque: Circa difficillimas, nisi quas evidenter perspexerat, nunquam extemporali. Quamobrem veritate, non tantum modestia, compulsus, se Virum mediocrem, ut agnoscebat, sic profitebatur: quem intra mediocritatem natura collocaverat, supra mediocritatem industria nonnihil evexerat. Ingenue simplicitatis, naturalisque libertatis amator vehementissimus, affectatores honoris inanis fastidiebat, civilis servitutis autores detestabatur. Occultandis aptissimus, quoties occasio requirebat, solerter invenire poterat modos, quibus & vera dissimularet, neque falsa proferret. Tenacissimus propositi, laboris patientissimus, quicquid susceperat semel, non impedimentis nisi gravissimis adactus, deponebat. Irritabilis, sed rarius in aper-

160 VII. *Analec̄ta de vita, meritis & scriptis*
to, facileque placabilis, quantam in omnibus poterat temperantiam, inter nimium & parum sitam, observabat. Ceterum hoc semper intendere visus est, ut sibi conservaret in Republica certum Viri boni characterem, in conscientia perpetuum Christiani boni solatium.

vid. P. XXXI. Novi Libr. Atrii, pag. 493. 494.

§. 13. Quingenuus hic sit character & ab ipso Hankio descriptus dubitari vix debet. Videtur is eum ætate iam multum provec̄ta conscripsisse, nec obstat, quod in tertia persona loquatur, quandoquidem posteris sui animi iconem ita describere forte voluit. Neque vero stilus, concinnus maxime, alius est, quam quem in ceteris suis scriptis, adhibuit, congruitque is mire cum ea dicendi ratione, qua Diss. de Simulatione & Dissimulatione, argumento cognato, conscripsit, quæ ipsa dissertatio satis confirmare videtur ea, quæ in characterẽ suo, de sua occultandi & dissimulandi arte ac solertia, exposuit, neque dubium est, illum, iuvenem adhuc, simulandi dissimulandique artem probe calluisse, salvo tamen recti moris, virtutumque bonos decentium studio, indeque aptum maxime fuisse, ut Dissertationem dictam, vel propriã experientia, exem-

exempla subministrante, in iuventute iam, nec indocte, conscribere valeret. Alias, si totam vitæ studiorumque ipsius rationem inspicias, & in quibus potissimum eruditionis partibus, excelluerit, consideres, collatis insuper iis, quæ doctiores Viri de ingeniorum indole docent, quæque naturalium donorum requisita in singulis studiorum generibus postulant, liquido cognoscas, characterem hunc animi sui, & facultatum naturalium conditionem, eaque, quæ de corporis habitu & constitutione ibi habentur, ipsius doctrinæ, illisque literarum, in quibus egregii, quid præstitit, partibus, quam maxime respondere; neque adeo de authentia eius dubitandum esse.

Legatur character P. XXXI. N. L. Atrii p. 493. 494. insertus, & conf. ea, quæ §. 6. & 8. de doctrina eius diximus.

§. 14. Quanta denique existimatio viri huius apud omnes doctos fuerit, facile possemus demonstrare, modo insignem elogiorum, quibus eum passim mactarunt, cumulum heic coacervare, animus esset, ex quibus tantum aliqua, eaque brevissima, hic recensebimus, dum plura infra occurrent, quando de scriptis eius commentabimur, &

iudicia Eruditorum subiiciemus. Ita Cl. Ludovici eum vocat præstantissimum & celeberrimum Gymnasii Elis. Vratisl. Rectorem, eique insignem librorum notitiam attribuit. Auctores Lexici Eruditorum illum elogio hoc ornant, quod fuerit Vir præcipue in Historia literaria versatissimus, exquisitæque in ea lectionis. Porro Collectores novi librorum Atrii, illi profundam eruditionem adscribunt, fatenturque, & se maxima hunc Virum Clarissimum veneratione profequi, & universam Rempublicam literariam hunc ei honorem conferre debere; id quod supra iam indicavimus.

vid. Ludovici Hist. univers. pag. 843. T. I. Novum librorum Atrium P. XXXI. p. 492. conf. supra §. 11. Act. Erud. 1703. p. 536. seqq. 1705. p. 257. sqq. 1709. p. 331. sqq. Fabr. Bibl. Gr. vol. VI. p. 767. sq.

§. 15. Plura cumulare neque libet, nec vacat, cum vix nomen Hankii sine addito elogio a doctis allegetur. Properamus potius ad recensionem egregiorum ingenii eius monumentorum, quotquot scilicet hucusque nobis innotuerunt, in quibus enumerandis & recensendis ita versabimur, ut præter editiones, & generalia Librorum Hankianorum.

con-

contenta, iudicia etiam doctiorum de singulis subiungamus, ubi quidem ea reperire licuit, indicatis fideliter locis, unde illa deprompsimus; & si qua sunt alia, quæ ad illustrationem eorum pertinent, ea simul observabimus. Scriptorum igitur Mart. Hankii potiora, ordine, quoad titulos, recensentur in Act. Erud. An. 1709. p. 332. sq. & in Nova Bibliotheca Halensi P. I. pag. 83. aliqua etiam postea demum iunctim lucem adspexere, & mortuo iam Hankio ex Schedis eius publicata esse nonnulla, puto. De singulis, quantum fatis, observare, & quoad per argumentorum connexionem licet, secundum annorum seriem monumenta ingenii, quæ Vir doctissimus cum erudito orbe communicavit, describere, est animus.

*Conf. Lexicon Erud. cum Præf. Ill. Menckenii.
Lexica Historica Lipsiense & Basileense.*

I.

§. 16. Disputatio, ut vocat, Præliminaris de Simulatione & Dissimulatione, Præside M. Mart. Hannkio, Poeta Cæsareo, ad d. III. Dec 1636. Jenæ ha-

L 2

bita,

bita , Respondente Matthia Mülle-
ro, Wertera- Westphalo. 4to.

In proœmio scribit, sibi propositum esse, rationem aliquid occultandi, quæ nomine Simulationis vel Dissimulationis venire so-
leat, in scenam producere, hac lege, hoc ordine, ut tum naturam Simulationis Dis-
simulationisque investiget, tum etiam, qui-
bus limitibus & cancellis hic celandi modus, ne terminos honestatis transfiliat, circum-
scribendus sit, ac includendus. Quæ ma-
teriæ huic confinia sunt, forte alia occasio-
ne, si DEVS vires dederit non minus ac vi-
tam, sese pertexere velle. Atque hoc etiam modo ratio tituli, quod Disp. præliminarem vocat, facile constabit.

Caput primum, idemque ultimum, quod de natura Simulationis & Dissimulationis agit, absolvitur duabus Sectionibus, quarum altera in genere de iis præcipit, quæ ad meliorem, in Simulationis Dissimulationisque notitiam perveniendi, rationem pertinent, constatque §§. sex; altera, quæ 28. §§. habet, in specie de signis agit, quibus aliquid significari potest.

Quantum ipse Hankius in hac arte value-
rit,

erit, satis arguit, præter supra commemorata, docte elaborata hæc Diss. quæ simul diffusam eius in omni Scriptorum genere lectionem satis prodit, docetque, eum veteres præcipue Scriptores diligenter evoluisse, ex quibus multa eo pertinentia affert. Ceterum Respondenti suo doctum Carmen gratulatorium, idque breve, subiecit, in quo se subscribit hoc modo: *M. Martinus Hannkius, Silesius.*

Sine dubio plures de hoc ipso argumento Dissertationes, id quod in proœmio promisit, habuit, aliasque Disputationes Academicas vel ipse conscripsit, vel sub præsidio aliorum defendit; sed præter hanc, quam adduxi, nulla adhuc alia potitus sum. (*)

II.

§. 17. De Romanarum Rerum Scriptoribus, Lib. I. Lipsiæ 1669. 4. Lib. II. ibid 1674. 4.

De hoc libro *Morhofius T. I. Cap. XIX. p. 227. Polyb.* iam olim ibi illi iudicavit: *Martinus*
L 3 *Hann*

(*) De bonitate tamen & malitia morali Hankium nostrum Jenæ publice disputasse, lego; quæ Diss. aliaque Eiusd. de Spiritu Sancto Jenæ hab. adducuntur in Elogio eius in Act. Erud. Lips. M. Jul. p. 332.

Hankius scripsit Libros duos de Romanarum Rerum Scriptoribus, tam veteribus quam novis, atque ita ordinavit, ut primo vitam recenseat, secundo scripta, tertio iudicia variorum auctorum. Idem de Byzantinarum rerum Scriptoribus librum eadem methodo confecit, Lipsia editum A. 1677. Multa quidem debet Vossio; sed labor tamen non inutilis est, cum sic ordinate procedat, & varia tamen alia misceat. Indices adiecti secundum seriem temporum & nominum. conf. Stollus in Hist. Erud. P. I. in Proleg. §. XXXVII. p. 18. edit. in 4t. & Cap. VI. §. XVI. p. 261. Struvius in Introd. ad notit. rei liter. Cap. VII. §. 37. p. 374. ita scribit: Mart. Hankius de Scriptoribus Rex. Roman. tractatum publicavit Lips. 1669. 4. Agit in eodem de Scriptoribus tum antiquioribus tum recentioribus, qui vel in historia, vel antiquitatibus Romanis quid scripserunt, horum vitam describens, scripta recensens & iudicium celebriorum virorum de singulis addens. Elegans est liber, sed imperfectus, cum multi scriptores, varia de recensitorum scriptis atque iudiciis addi potuissent. Et Cap. VIII. §. 10. p. 396. Nec omittendi sunt, inquit, Mart. Hanckii de Scriptoribus Rom. rerum libri duo, qui præter vitas etiam scripta & de iis iudicia habent. Idem Struvius in Bibl. Histor. Cap.

C. IV. §. III. p. 37. iudicium de Hanckii libro de *Rer. Rom. Script.* in introd. l. c. p. 374. latum iisdem verbis repetit, vid. *Nevv. in access. ad Relect. Hiem. Wheari P. I. p. 21.* Ceterum conf. *Novum Librorum Atrium P. XVI. p. 262.* ubi, quæ Hankius in hoc ipso opere L. II. P. I. c. 37. de Editionibus Parisiensibus Barn. Brissonii de Regio Persarum Principatu memorat, quasi prima Paris. 1590. 4. & tertia 1600. Paris. 4t. prodierint, erroris typographici forte, arguuntur, cum prima Editio 1591. 8. (quam ipsi collectores se possidere asseverant) lucem adspexerit, Hankiumque tum in anno, tum in forma indicanda lapsum esse, ostendat.

vid. porro Nov. Bibl. Hal. P. I. p. 83. Hederichii Introductio in precipuas Histor. Scient. p. 250. Vogleri introductio in notitiam Script. Cap. XI. p. 66. Lex. Erud. Germ. Colerus p. 155. Analecl. ad Struvii introd. in not. rei lit. Cap. VIII §. X. & suppl. p. 126. Belii Epp. sel. T. I. p. 151. sq.

III.

§. 18. De Byzantinarum Rerum Scriptoribus, Lipsiæ, 1677. 4t.

Quæ Morhof. in *Polyb.* de hoc opere sentiat, §. 17. dictum est. *Struvius in Introd. c. VII. §. 37. p. 374. 375.* breviter sic de eo iudicat.

L 4

Ea-

Eadem ratione (scilicet de Rer. Roman. Script. egit) de Byzantinarum Rerum Scriptoribus Græcis Tractatum edidit Lipsiæ 1677. 4. quos plenius adhuc percensuit. Conf. Coleri Analec̄ta ad h. l. p. 155.

Idem Struvius in Bibl. Histor. Cap. VI. §. 1. p. 77. scribit: Postea eisdem plenius (scilicet quam Phil. Labbeus in protreptico de Byzantinæ Historiæ Scriptoribus Parisi 1648. fol. de quo libro ante egit) recensuit Mart. Hanckius in libro de Byzantinarum Rerum Scriptoribus Græcis, Lipsiæ 1677. 4. In hoc enim vitam, scripta, de iisdemque iudicia descripsit, prolixè satis atque egregie. In utrosque indicem fecit Rud. Capellus in Byzantinis suis, Hamburgi 1686. 4. Fabricius in Bibl. Græcæ volum. VI. p. 767. seq. prolixè agit de hoc opere Hankiano, qui ad extremum; Huius Hanckii, inquit, quemadmodum Vossii quoque monumentis ita usum me profiteor, ut spicilegium tibi post illorum messes dare, B. L. & Scriptorum ab illis omissos supplere fuerim conatus, quod pro equitate tua boni ut consulas rogo. Conf. Stolle in Hist. Erud. P. I. §. 37. Proleg. & cap. VI. §. 16. p. 261. sq. Hederich in introd. ad Histor. scient. p. 250. Nova Bibl. Hal. P. I. p. 83. Lexic. Erud. cura Menckenii. Nevv. P. I. Access. ad Whearum p. 18. Act. Er. 1709. p. 333. Balii Epp. Select. T. I. p. 151. sq.

IV.

§. 19. Orationes Parentales, Nuptiales, Dramaticæ & Poëmata
1673. 8V.

Ackerum in vita Ge. Frantzki ex oratione parentali, quam Hankius Frantzkiob habuit, multa loca exhibere, supra §. 2. not. (c) dixi, qui & pag. 102. seqq. elegans Hankii Poëma sistit. Quod Hankius noster varia poëmata vernaculo & Latino sermone conscripserit, publicaveritque, ex eo facile patet, quod Poeta felicissimi ingenii, & Laureæ condecoratus fuerit, ut supra §. 4. dictum.

vid. interim Nov. Bibl. Halens. P. I. p. 83. Lexicon Eruditorum cura Menckeni. Nov. Lit. Germ. 1705. p. 292. sq. Wittenii Mem. Ictorum, Dec. III. p. 331. seqq.

V.

§. 20. Vratislavienses Eruditionis Propagatores ab An. 1525. usque ad An. 1700. Lips. An. 1701 fol.

Struvius cum in Bibl. Histor. Cap. XIX. §. X. p. 527. hæc scripisset: Ad Scriptores de Historia Silesiaca facit primum cura Martini Hankii, qui a longis retro annis multo labore in describenda Silesiorum historia rei literariæ desudavit,

L. S.

quam

quam tamen a vide adhuc expectabat orbis literatus; & Gothofredi Rhonii, Casparis Conradi atque Georgii Schœbelii scripta quædam eo pertinentia recensuisset, tandem p. 528. hæc subiungit: *Accuratus vero illud* (scil. de eruditis ac claris Viris Vratislaviensibus Schoebelium in Germano Vratislaviæ decore, Vratislaviæ 1667. fol. egisse, paulo ante Struvius ostendit) *Mart. Hankius in Chronologicis Tabulis, quibus Vratislavienses Propagatores* (interfere, *Eruditionis, quod Struvius omisit*) *ab an. 1522. (1525. lege) ad 1700. describit, Lipsiæ 1702. 4t. (lege 1701. fol.)*

Ludovici in Historia Rectorum & Gymnas. Scholarumque celebriorum P. I. p. 51. scribit: Duo Vratislaviæ florent Gymnasia, alterum Elisabethanum, Magdalænum alterum, horumque posterius cum iam ab A. 1623. egregium Musis domicilium præbuisset, parem cum Elisabethano dignitatem obtinere cœpit An. 1643. d. 30. Apr. Quam ipsam Historiam quia Dn. Hankius in tabulis infra allegandis plenissime tradidit, temerata hinc quædam huc maxime facientia afferre placet. Postquam ergo varia ex his Tabulis Hankianis ibi attulisset, tandem p. 56. addit: Maxime vero huc pertinent Dn. Hankii Tabula Chronologica, quibus Vratislaviensium Scho-

Scholarum Præsides, Inspectores, Rectores, Professores, Praeceptores, ab A. C. 1625. (lege 1525.) usque ad 1700. exhibentur, editæ Lipsiæ, 1701.

vid. Nov. Bibl. Hal. P. I. p. 83. Lexic. Erudit. Germ. & ibi cit. Scriptores, Act. Erud. 1702. p. 536. 1709. p. 333. Henelii Silesiographia P. I. Cap. VI. n. 14. conf. Tenzel. Cur. Bibl. 1704. p. 790. D. Kundmann in nuper edito Promtuariorum rerum naturalium & artificialium Vratislaviensi, p. 22. 41.

VI.

§ 21. Antiquitates de Silesiorum nominibus 1702. 4. Lipsiæ.

Recens. in Act. Er. 1703. p. 536. sqq. conf. 1705. p. 257. sqq. Struvius C. XIX. §. X. p. 531. Bibl. Histor. ita de hoc libro: *Haud ita pridem prodierunt Martini Hankii de Silesiorum nominibus antiquitates, Lipsiæ 1702. 4. atque eiusdem de Silesiorum Maioribus antiquitates, Lipsiæ, 1702. 4. In his autem progreditur ab O. C. usque ad annum 550. Utraque Scripta autem sunt eruditissima, quibus tertium adhuc addere promisit de Rebus Silesiorum, quod vero adhuc expectamus. In primitiis Silesiacis sive Franc. Fabri (Vid. Tenz. Cur. Bibl. 1704. pag. 722.) Sa-*
bothe

botho & Silesia, editionis Lipsi. 1715. 8. à
 Q. A. T. A. V. A. curatæ, habentur notæ ad
 calcem adiectæ, de quibus Editor ita in præf.
Nos igitur bona hic fide Tibi illud (Carmen)
exhibemus, quale quidem in elegantissimo Codi-
ce manu magni quondam inter suos Icti scripto,
reperimus. Nihil a me additum, nihil dem-
tum; nisi quod pauca, quæ viridi passim colore
annotaverat Vir eruditus, ad paginarum calces
adiecta sint, cursivo, quem vocant typothetæ,
charactere a reliquis discernenda. Ad calcem
 ergo p. 49. etiam habetur brevissima eius-
 modi nota Jcti illius Silesii, quam una cum
 versibus Fabri, ad quos illustrandos pertinet,
 hic transcribimus:

--- *Postremum quod plurima turba frequensque*
Vndique certatim confluxerit advena, pro re,
Slesia nostra novum tenet hæc in Secula nomen.

Ad hos versus sequentem notam Icti dicti
 subiecit Editor: *Relinquenda hæc prolixiori*
disquisitioni Cl. Hankii nostratis, in Comment.
de Silestorum nominibus, cui multam industriam
impensurus est, ut promisit. Conf. supra §. 10. fin.
Conf. Bibl. Nov. Hal. P. 1 p. 83. Lex. Erudit.
Germ. Lex. Hist. Lips. in Append. & Basil. T. II.
p. 662. Act. Erud. 1709. p. 333.

VII.

§. 22. Antiquitates de Silesiorum
Maioribus ab O. C. ad Annum Chr.
D. L. Lipsiæ 1702. 4.

Recens. in Act. Erud. Lips. A. 1703. p. 336.
Seqq. coll. 1705. p. 257. sqq. *Struvii* iudicium
de hoc doctissimo libro, vid. §. præced. 21. init.
vid. P. I. Bibl. Nov. Hal. p. 83. Lexic. Erud.
cura Menck. Act. Erud. 1709. p. 333. Lexica
Historica Lipsiense & Basileense.

VIII.

§. 23. Exercitationes de Silesiorum
rebus ab Anno Chr. DL. usque ad
Annum MCLXX. 1705. 4. Lipsiæ.

Hic est ille ipse liber tertius, quem *Stru-*
vius loc. §. 21. init. citato innuit, quemque
ipse tum adhuc edendum expectavit. In
novo Librorum Atrio P. XXI. p. 652. sqq. (ceu
supra §. 10. iam monuimus) recensentur
Rungii Miscellanea literaria de quibusdam
ineditis Historiæ Silesiacæ Scriptoribus; ibi-
que indicant collectores, *Gottofr. Rohne*
An. 1693. & 1694. edidisse tres Epistolas Hi-
storicas, in quibus nonnullos raros & egre-
gios Scriptores Historiæ Silesiacæ ineditos
ad-

recenseat, eorumque nonnullos excerp̄at, additis aliis observationibus eximiis; quod institutum utilissimum post mortem Roh̄n̄i a nemine continuatum esse, mirantur, subiiciunt tamen notam p. 653. in qua ea excipiunt, quæ in præfatione ad Henelii Silesiogr. renovatam, a Domino Hankio in Colleg. MStis ipsius, & quibusdam aliis essent in medium allata, quæ tamen singula exigui momenti forent. P. 662. ex iisdem Rungii Miscell. de Gotofredi Ferdinandi a Buckisches Actis Ecclesiasticis agunt, ad cuius vitam se hoc tantum annotare moment collectores; ipsos à sæpe iam laudato M. Scharffio, qui Sueidnitii vivat, certiores esse redditos, ipsum plura de huius Viri vita, specialia argumenta possidere, eumque. inter alia, nunquam Prof. Acad. Viennæ fuisse, verum ipsi aliquando munus eximium oblatum esse, Imperatorem JOSEPHVM gloriosissimæ memoriæ in studio Histor. & Juris publ. erudiendi. Ad hæc priora verba, quod nimirum Vir ille nunquam Prof. Acad. Vienn. fuerit, collectores iterum notam quandam adiiciunt, quæ eo tendit; Dn. Hanckium etiam in Colleg suo MSto de Rebus Siles. perhibere, illum ipsum
Pro

Professorem Pragæ fuisse, credi; qua occasione ipsum porro narrare, aiunt, eum magnum suum de Rebus Ecclesiasticis Silesiæ opus, Cancellario Bohemiæ Chinskio ad perlegendum transmisisse, hunc vero, quibus ex causis, addunt, incertum esse, illud vel prorsus non reddidisse, vel saltem, quominus publici iuris fieret, prohibuisse.

Recens. in Act. Erud. 1705. p. 257. Nov. Lit. Hamb. 1705. p. 247. conf. Elog. Hankii in Act. Er. 1709. p. 333.

IX.

§. 24. De Silesiis indigenis eruditus Liber singularis ab An. 1165. ad An. 1550. Lipsiæ. 1707. 4.

Notanda hic sunt B. G. Struvii verba, quæ Cap. VII. §. XI. p. 326. 327. *Introd. ad Not. rei Lit.* habet: „*In recensendis vitis Clarorum Silesiorum occupatus fuit Martinus Hanckius, qui in Programmatibus quibusdam An. 1666, 1667, 1668, 1669. editis, iam quedam proposuit, optandum, ut opus, in quo tanta cura laboravit, aliquando ederetur.*” Idem in supplementis ad hunc locum, pag. 88. scribit:

Haud

Haud ita pridem Martinus Hankius initium fecit publicandi Silesiam suam eruditam. Publicavit enim primum tractatum de Silesiis indigenis eruditis post litterarum culturam cum Christianismi studiis anno 965. susceptam, ab anno 1165. ad 1580. (lege 1550.) Lipsiæ 1707. 4. Vitas hoc tractatu exponit non eruditorum solum, sed etiam illustrium Virorum, Ducum, Prælatorum, Equitum & Nobilium, qui factis inclaruerunt, eosdemque erudite declarat. Subiecit sex indices prænominum, cognominum, patriarum, temporum, quibus mortem obierunt, scriptorum & rerum memorabilium. Hæc ille.

Conf. Nov. Bibl. Hal. P. I. p. 83. ubi pro 1650. legendum est 1550. Act. Erud. 1709. p. 333. Reimmanni Introd. in Hist. Liter. p. 407.

X.

§. 25. De Silesiis alienigenis eruditis ab anno 1170. ad annum 1550. 1707. 4. Lipsiæ.

Pergit statim Struvius loc. §. 24. cit. ita: Insecutus est statim Eiusdem de Silesiis alienigenis eruditis ab anno Christi 1170. ad annum 1550. Liber singularis, Lipsiæ 1707. 4. quo eadem methodo de Silesiis agit, quos non Patria, sed vita reddit Silesios.

In

Mart. Hankii, Rect. Gymn. Elis. Vratislav. 177

In *Novo Librorum Atrio* p. XXI. p. 660. ex Rungii Miscell. (de quibus vid. §§. 10. & 23) agunt Collectores de Rudolphi Episcopi Vratislaviensis Statutis Capituli Cathedralis Vratislav. notantque, Episcopi huius vitam ab Hankio in libro de Silesiis Eruditis Alienigenis c. 9. p. 353. fuisse descriptam esse.

vid. *Act. Erud.* 1709. p. 333. *Conf. An.* 1718. p. 287. *in fin.* *Ausführl. Bericht von neuen Büchern* P. VII. p. 706.

XI.

§. 26. Martini Hankii Monumenta Defunctis olim erecta, collecta à Gotofredo Hanckio. Vratislav. & Lipsiæ 1718. 4.

Recens. in *Act. Erud.* 1718. p. 287. & in P. IV. n. 4. der vermischten Bibliothek; (*conf. Nov. Lit. Lips. Germ. idiom.* 1718. p. 286. 415. & *Nov. lit. Hamb.* 1705. p. 132.) Recens. quoque hæc monumenta in *Ephem. Gallic. Journ. des savans* M. Febr. 1719. n. 9. & ex hoc literato diario, in compendio in *Nov. lit. Germ.* 1719. p. 181. atque in *Nova Bibl. Halensi Part. LXXXVII.* p. 619. in qua memoratur, Dominum Hankium primo sigillatim publicasse hæc mo-

Tomus 1. Fasc. 1.

M

nimen-

nimenta, nunc vero coniunctim edi à Gothofredo; Illum in hisce inscriptionibus plerumque ea, quæ de defuncto maxime scitu digna erant, indicasse; atque cum præcipua suavitas huius laboris in ipsa dicendi ratione sita sit, lectorem ad ipsum opus remitti debere. Conf. quæ in præf. ad hæc de Hankii vita & scriptis *Analec̄ta* dixi, ubi & annotatum est, Cel. Krantzii monumentum Hankianum huic libro esse insertum. *God. Ludovici in Historia Rectorum & Gymnas. Scholarumque celebriorum* Part. I. p. 56. ubi vitam Christiani Gryphii exposuit, nonnullos Scriptores adducit, qui tum de Gryphio, tum de Gymnasio Magdalenæo Vratislaviensi nonnulla observarunt; inter alios affert Dn. Kupffenderi, (tandem Rectoris Gymnasii Magdal. ab obitu Christ. Gryphii, constituti, quem loco celsiore dignissimum iudicat) Sermonem Parentalem Germanice Gryphii memoriæ dictum ex 2 Tim. I. 12. & huic in Epicediis iunctam inscriptionem Latinam Dn. Hankii. conf. *Nov. lit. Hamb. 1705. p. 132.* Ceterum de *Goth. Hankio*, (qui in præf. promisit, se è patris MSS. telam histor. lit. Silesiæ pertexturum, vid. *Act. Er. 1718. p. 287.*) collectores *Nov. Lib. Atrii P. Ll. p. 232.*
ita

ita fere scribunt : *Mentionem adhuc iniicimus gemina moneta rarissima in honorem notissimi illius Joh. Cratonis, trium Imperatorum Romanorum Archiatri, &c. cusa, cuius originalia ex B. Dn. Janischii Numophylacio Dominus Gottfr. Hanckius, dignissimus Doctissimi Martini Hanckii Filius, meritissimusque Theologus Vratislaviensis, iam conservat. Conf. quæ supra §. 7. leguntur.*

§. 27. Hæc adeo sunt, quæ nobis de scriptis doctissimi Hankii sunt comperta, ubi quidem neminem existimare velimus, nos omnia & singula Hankiani ingenii præclara monumenta recensuisse, siquidem facile concedimus, eum plura lucireddidisse, saltem nobis adhuc non cognita. (*) Interim dum præcipua, & celebritatem Auctoris sui quam maxime provehentia opera adduximus, contentus quis hac recensione tantisper esse potest, donec plura innotescant. Vnum

M 2

ad-

(*) Hankius noster, qui An. 1661. (non 1681. ut §. 6. p. 151. per typosetæ errorem, falso exscriptum est,) Gotha Vratislaviam venit, ab illo tempore complura minora scripta sine dubio edidit. Ex doctissimis Programmatibus, quæ, cum Rector Gymn. Elisab. esset, conscripsit, video unum memorari in Nov. Liter. Germ. Hamburgi publicatis 1705. p. 132.

adhuc eſt, quod ſilentio prætereire vix debe-
mus, in Novo Librorum Atrio P. xxii. p. 737.
ubi M. Gottfr. Dewerdeckii (qui d. 13. Nov.
1726. obiit, vid. Nov. Lit. Lipſ. 1727. n. IV.
p. 30.) Sileſiæ Numiſmaticæ recenſus inſtitui-
tur, memorari, M. Dewerdeckio, primam hu-
ius laboris cauſſam occaſionemque extiſſe
Actum quendam de Moneta Sileſiorum à
Celeberrimo Domino Hankio Vratiſlaviæ
inſtitutum; & p. 741. narrari, Dewerdecki-
um cum illis facere, qui Latine Vratiſlaviam
per W eſſe ſcribendam putant; hancque ſen-
tentiam ut multis argumentis ſtabiliat, ope-
ram dare; è contrario Clar. Hankium di-
verſum ſtatuerè; illum prætereà, ſed non
niſi modeste, ab hoc Viro doctiſſimo, in non-
nullis diſcedere. Sed manum tandem de
Tabula: neque enim prolixum vitæ Hanki-
anæ actuumque ipſius, commentarium ſcri-
bere in animum induximus, ſuccinctam fal-
tem eius narrationem, brevemque Scripto-
rum recenſionem in fronte huius opellæ
polliciti. Nos ad poſtremum grata mente
agnoſcimus & veneramur inmerita & virtutes
cum doctrina exquisitiſſima coniunctas, o-
ptimi noſtri Hankii, qui ſenex grandævus,
ſeptuagenario quippe maior, & laborum
glo.

gloriæque satur, superatis huius vitæ miseræ calamitatibus, cœlo tandem est receptus, quam felicitatem, tantum abest, ut ipsi invideamus, ut exemplo doctæ ipsius pietatis, virtutumque egregiarum memoria excitati, omni ratione annitendum nobis esse similiter existimemus, quo tandem aliquando tam dulces æternumque felices eruditionis scientiæque nostræ fructus reportemus, illud divi Pauli perpetuo cogitantes: Christum cognoscere præstat omni omnino Scientia. Interim meritorum B. Hankii memores, vitam præclare gestam, virtutesque eius, hoc hexasticho prosequimur:

*Cuius doctrinam Divus LEO POLDUS amavit,
Aurea quod cunctis illa Catena probat;
Quem fovit PRINCEPS GOTHANVS pluribus
annis,*

*Dum Civem repetit BRESLA vel ipsa suum;
Denique quem Virtus clarum perfecit in orbe,
HANKIUS in scriptis vivit ubique suis.*

Scripseram hæc omnia, exceptis paucis notulis, quas hic inspersi, ante hoc ipsum quinquennium, nonnullisque amicis, qui & ipsi Hankianas virtutes colunt, ostenderam, qui eius rei fidem hodieque lubentes facturi sunt; cum eodem anno VIRI celeb.

Frid. Wilh. Sommeri, Regnum Vannianum (*) antiquam Silesiam complectens, recens edetur, in cuius pag. 123. VIR Nobilissimus ea, quæ versibus modo adductis, iam ante de Hankii meritis utcunque comprehendere, eodem fere modo in compendio exhibet, libero usus dicendi genere; quo insigni Hankiano Elogio finem *Analec̄tis* meis pace VIRI celeb. liceat imponere.

MARTINVS. HANKIVS. EDITIS. FELICIS. INGENII.
MONVMENTIS. RARA. INTER. LITERATOS. FELICITATE.
LEOPOLDI. M. SVMMI. ORBIS. MONARCHAE.
GRATIAM. ILLVSTRIVM. FAVOREM.
COMMVNEM. ERVDITI. ORBIS. APPLAVSVM.
MERVIT. VITAM. SCRIPTA. INSIGNEMQVE. FAMAM.
SVCCESOR. EIVS. GOTTL. KRANTZIVS.
EGREGIO. MONVMENTO. EXHIBVIT.
QVOD. LOCVM. LXVII. INTER.
MONVMENTA. HANKIANA. OCCVPAT.

* * * * *

(*) Prodiit Vratislaviæ 1722. in 4t. & recens. in Act. Erud. Lips. eiusd. anni p. 560. sqq. Elogio præclaro hunc librum nuper admodum, in Discursu, quem vocat, de hodierno statu Geographiæ præsertim in Germania, patrio sermone edito, §. XXII. p. 104. coll. §. XXXVI. p. 162. condecoravit summe Rev. EBERH. DAV. HAVBERVS, Consistorialis & Superintendens Stadthagensis, & nuper Regiæ Acad. scient. Berol. sociis adscriptus.

VIII.

TANA QVILLI FABRI METHODVS,
quæ ad prudentem Scriptorum ve-
terum lectionem, et eximiam Latinæ
Linguæ facultatem comparan-
dam, manuducit.

PRÆFATIO.

Non ita pridem est, cum ab Excellentissimo
quodam Viro, nonnulla Andreæ Sam.
Gesneri, Gymn. Rotenb. Rectoris longe meritissimi,
Programmata, doctè sane & eleganter scripta, usi-
bus meis benevole concederentur; in quibus Vir ille
doctissimus aliquot iam annis de recta puerorum
institutione commentari cœpit. Quæ etsi cun-
ctâ lectione, & quæ ibi prudenter monita fuere,
usu ipso dignissima sunt, licet chartæ angustia
primas saltem quasi lineas ipsum ducere iuberet;
illud tamen potissimum considerationem accura-
torem mereri videbatur, quo (*) illis, qui ad
auctorum latinorum veterum lectionem admit-
tendi, & Lat. Linguæ solidiori, quam vulgo
M 4 fit,

(*) Publ. Prop. est Rotenburgi ad Tubarim,
d. XVI. April, 1725. Et si pace auctoris cla-
rissimi fieri id existimassem, ipsum Program-
ma, quod nervosa etiam brevitate se com-
mendat, huic Fasciculo inseruissem.